

PORADNIK INTERESANTA

Uprawnienia obywateli

Zasadniczym aktem prawnym, regulującym sposób załatwiania spraw przez organy administracji publicznej jest ustawa z dnia 14 czerwca 1960 roku - Kodeks postępowania administracyjnego (*tekst jednolity: Dz.U. z 2017 roku poz. 1257 z późniejszymi zmianami*)

Prawo uzyskiwania informacji

Obywatel ma prawo żądać, aby urzędnik poinformował go w sposób szczegółowy o wszystkich okolicznościach, które mogą wpłynąć na ustalenie jego praw i obowiązków.

W przypadku pojawienia się jakichkolwiek wątpliwości, obywatel powinien zwrócić się o wyjaśnienia do urzędnika, zajmującego się zagadnieniem, którego te wątpliwości dotyczą. Jest on zobowiązany takich wyjaśnień udzielić. Jeżeli zapytany urzędnik nie zajmuje się daną problematyką, powinien on ustalić i wskazać osobę kompetentną do udzielenia niezbędnych wyjaśnień i wskazówek. Działania urzędu czy urzędnika powinny być tak ukierunkowane aby zainteresowana osoba nie poniosła szkody wynikającej z nieznajomości przepisów prawa. (*podstawa prawna: art. 9 kpa*)

Terminy załatwienia sprawy przez urząd

Organ administracji publicznej obowiązany jest do załatwienia sprawy bez zbędnej zwłoki, zaś obywatel ma prawo żądać terminowego załatwienia spraw przez urząd. Sprawy, które nie wymagają zbierania dowodów, informacji lub wyjaśnień, powinny być załatwione niezwłocznie.

Warunkiem niezwłocznego załatwienia sprawy jest przedstawienie przez zainteresowaną osobę odpowiednich dokumentów.

Z punktu widzenia obywatela najkorzystniejsze jest oczywiście załatwienie spraw od ręki, w czasie pierwszego pobytu w urzędzie. Najczęściej jednak na rozstrzygnięcie sprawy trzeba poczekać. W takim wypadku urząd powinien poinformować o tym obywatela i określić termin, w jakim to rozstrzygnięcie nastąpi.

Jeżeli konieczne jest wyjaśnianie jakichkolwiek wątpliwości dotyczących sprawy, urząd powinien te okoliczności wyjaśnić oraz rozstrzygnąć sprawę w ciągu jednego miesiąca od dnia złożenia wniosku wraz z dokumentami. Natomiast jeżeli sprawa jest wyjątkowo skomplikowana, wówczas urząd ma dwa miesiące na jej rozpatrzenie. Na nieterminowe załatwienie sprawy strona może wnieść zażalenie do organu wyższego stopnia.

Jeżeli strona odwołuje się od decyzji lub postanowienia do organu wyższego stopnia, wówczas ta instancja powinna rozstrzygnąć sprawę w ciągu jednego miesiąca.

Niekiedy terminy, o których mowa powyżej, mogą zostać przekroczone. Przedłużenie terminów może nastąpić w szczególności wówczas, gdy opóźnienie wynika z winy samego zainteresowanego albo z przyczyn niezależnych od urzędu. Urząd powinien o spodziewanym przekroczeniu terminu powiadomić zainteresowanego, podając przyczyny zwłoki i wskazując nowy termin załatwienia sprawy. (*podstawa prawna: art. 35 i art. 36 oraz art. 12 kpa*)

Opłata skarbową

Obywatel ma prawo do uzyskania informacji na temat odpłatności związanej ze złożeniem wniosku. Urzędnik powinien go także poinformować, czy złożenie wniosku łączy się z koniecznością uiszczenia opłaty skarbowej oraz podać wysokość tej opłaty i sposób jej uiszczenia. Opłatę skarbową można uiścić w kasie w siedzibie urzędu. Należy jednak upewnić się, w jakich godzinach kasa jest otwarta, ponieważ często godziny pracy kasy są krótsze niż godziny pracy urzędu. Wysokość opłaty skarbowej można ustalić także na podstawie odpowiednich przepisów.

Odwolania

Obywatel ma prawo odwoływania się od decyzji wydanej przez urząd w pierwszej instancji do organu wyższego stopnia. Urząd umieszcza na decyzji informację o możliwościach odwołania się. W pouczeniu takim urząd określa, do jakiej instancji można się odwołać oraz w jakim terminie można wnieść odwołanie. Odwołanie wnosi się do organu wyższej instancji w ciągu 14 dni, za pośrednictwem organu, który wydał decyzję. Treść odwołania nie musi spełniać szczególnych wymogów. Wystarczy, jeżeli wynika z niej, że obywatel jest niezadowolony z rozstrzygnięcia. Jednak przytoczenie istotnych argumentów faktycznych i prawnych może mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy przez organ wyższej instancji.

Prawo zaskarżania do sądu administracyjnego

Jeżeli decyzja jest niezgodna z prawem, to można ją zaskarżyć do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego (WSA). Skargę można wnieść jedynie po wyczerpaniu możliwości odwoływania się od decyzji. Termin złożenia skargi wynosi 30 dni od dnia uzyskania wiadomości o decyzji. Od złożonej skargi należy opłacić wpis. (*podstawa prawna: przepisy ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi tekst jednolity: Dz.U. z 2017 roku poz. 1369 z późniejszymi zmianami*)

Skargi i wnioski

Obywatel ma prawo składać petycje, wnioski i skargi w związku z działalnością urzędu. Może je składać we własnym imieniu, a także w imieniu innych osób, jeżeli uzyska na to ich zgodę. Petycje, skargi i wnioski można kierować w szczególności do organów państwowych (np. do ministra, wojewody) oraz do organów samorządu terytorialnego (np. do burmistrza, prezydenta miasta). (*podstawa prawna: art. 63 Konstytucji oraz art. 221 kpa*) Przedmiotem skargi może być w szczególności zaniedbanie lub nienależyte wykonywanie zadań przez właściwe organy albo przez ich pracowników, naruszenie praworządności lub słuszych interesów obywateli, a także przewlekłe lub biurokratyczne załatwianie spraw. (*podstawa prawna: art. 227 kpa*)